

ITTHON.

Válságban.

1909 szeptember 30.

Magyar ember a királyát nem vonja felelőségre. Alkotmánya tiltja.

Az osztrákra neheztel, mert sohasem volt lelke hozzánk s gyöngéinket mindig kihasználta.¹⁾ De nem áll bosszút érte.

A becsület tiltja.

Idegenhez nem szólhat. Nincs, aki szeresse, nincs, aki megértse. Csak egy szeretné, csak egy szánná, de az is szenvedő nép, sanyargó ország: a finn.

Ritka idegen, ha elnéz hozzánk, szót alig emel érdekünkben. Segíteni meg amúgy sem tud.

Mi csak a magunké vagyunk.

A magunk öröme, a magunk bánata. Kicsinke népnek észre sem vett élete, kedve, baja, vágya.

Kifelé nem panaszkodunk. Ne lássa a nagy világ, hogy szenvedünk. Ne lássa, hogy elvérzünk.

Panaszkodni, vádat emelni, felelősségre vonni csak ide befelé szabad. Ide, a magunk portája felé, ahol értik és szenvedik még a magyar szót.

Ide befelé a nemzet nagy adósaihoz, kik a

¹⁾ Veszített-e igazából mindmáig Somogyi Ferencnek 1689-ban Batthyány Kristófhhoz írt panaszos szava: „Az magyarnak csak jó hírét is nem hallhatják némely idegenek”. Nem nehéz kitalálni, ki volt annyira idegen Lipót korában a magyarnak. (Takáts: Rajzok a török világból. Budapest, 1915. II. 130.)

kormánynál ültek, de nem volt igaz magyar lélek bennük.

Ide befelé a tétlenekhez, kikben megaludt a vér s nem dolgozott a munkakedv.

Ide befelé ahhoz a nagyon idegen néphez, mely öl és fojtogat mindent bennünk. Elveszi búzáinkat, lenyírja a gyapjút, eladja lányainkat, megrontja erkölcsünket, megteveszti munkásainkat, meglopja nemzeti érzéseinket. Közöttünk él, mint élörsdi, közöttünk él, mint a bomlás és pusztulás munkása. S mire majd letarolt, eltaposott minden virágot, akkor tovább halad.

Ide szól a panasz és a vád, ahol annyi a koldus s olyan hangos a koldusnóta. Ahol ágat vágnak, de nem furulyának, hanem vándorbotnak. Ahol egyet szül a magyar anya s a többit elhajtja. Ahol dőzsöl az úr s öklét szorongatja a paraszt. Ahol sokat ér a szép szó s nincs becsülete a szürke munkának. Ahol könyveket irnak világ csúfjára, nemzet szégyenére: lopva idegentől. Ahol két-színű a silbak háza s nem magyar a felirata. Ahol el-elkesereg minden jobb szív, de tenni nem akar és félreáll. Ahol sokat sopánkodunk, de egymást nem értjük s nem tudjuk, mit kell akarnunk.

Most, hogy zubog és fortyog az iszapvulkán, amit politikának neveznek, idézzük csak fel a nemzeti követeléseket, melyeken alúl magyar ember nem mehet.

Az a minimum, amiben meg kell egyeznünk s amit el kell érnünk; akár a germán faj támogatásával, ha lehet, akár annak megtörésével s a nyugati szlávok foederatiójával, ha kell.

Önálló gazdasági élet. Erős, viruló, mert koldus élet ez, ahogy mi tengődünk. Népünk zsákol és verejtékezik, intelligenciánk váltógazdaságból él. Hosszú ideig semmire sem telt, csak ágyúra, hogy megvédhessük, — nem a nemzetet, hisz nem a miénk a katona, — hanem annak az országnak határait, mely elég szerencsés volt, hogy erőnket leköthette magának.

Nem telik iparra s ha kezdettünk valamit, idegenhez jártunk arcpirulva tőkéért.

Nem telik kulturára. A könyvtáraknak csak a falait őrizzük, hogy össze ne essenek, de új könyvre már nem jut. A katonák valósággal palotákban laknak s a tanyai paraszt falatnyi szobába zár ötven gyermeket, hogy betüvetni megtanuljon, mire emberré lesz.

A mult fényes emlékei kopnak és vásznak, újat, hatalmasat alkotni nincs erőnk. Téglá s megint csak téglá mindenütt. Követ, szilárdat, erőset; századokat állót nem használunk. Módos nép kell ahhoz s nekünk nincs módunk, mert nincs nemzeti vagyónk.

Kell az erős nemzeti kultúra. Nem kellene nekünk a nemzetiségek. Így, ahogy vannak, semmi-kép sem. Vendégek ők, akik idegenek maradtak s a gazdához nem édesedtek. Bennünket meg nem értenek, nyelvünket nem használják, véreinket kerülnek s rossz hírbe hozzák. A lány nemzetiségi politika helyett a másik kell: a tisztességes, de eredményes. Az idegen szót torkukra nem forrasztjuk, de a magyart fülükbe zengjük s szívüket magunknak megnyitjuk.

Kell az önálló hadsereg. Vagy általános béke vagy nemzeti hadsereg. 9-es bizottsági reformokban s mi egyébben csak lépcsőfokot látunk. Célunk a nemzetnek nemzeti hadserege. Úgy hisszük, hogy jogunk van hozzá. A mi tűzhelyünkért, a mi biztonságunkért, a mi kulturánkért tartjuk. Bakancsát, ruháját, zsinorját, kenyerét, pus-káját, ágyúját mi fizetjük. Emberét mi állítjuk. Elvonjuk az ekeszarv, meg a gyalúpad mellől s mundérba bujtatjuk. Nem tehetjük másért, más glóriájáért. A királyért is csak azért, mert a nemzet feje. Csak régi úri családok fennmaradásáért ennyit nem áldozhatunk.

Kell a szent kereszténység. Nem a nagy urak békéje miatt hogy tovább tarthasson a henye, munkátlan élet, ha lecsitítja a senyvedő népet egy jobb haza reménye. Nem értük, hanem az egész nemzetért, melynek a vérét mérgezi már alkohol és pornográfia. Kell a családok egysége, hűsége, boldogsága miatt, mert nem polgáris az a házasság, ami csak polgári. Kell a mi kised népünknek, melynek nem tömegében, hanem lelkében van minden ereje, minden maradása, tenger idegen közt.

Ez a minimum. De ezt akarnunk kell, különben ránk olvassa a XVIII. századbéli bús magyar keserű mondókáját:

Magyaroknak szerencséit ki komoran láttya,
K. . . az anyja, aki bányja s csak a száját
[táttya!